

40 de ani de învățământ superior de informatică economică în România

Prof.dr. Ion IVAN

Catedra de Informatică Economică, A.S.E. București

P *eriada 1965 – 1970*

Încercarea de a scrie o istorie a informaticii în general și a informaticii economice în special este un act de curaj deoarece actorii marilor evenimente stau măturie acțiunilor și măsurilor întreprinse pentru a defini, planifica și transpune în practică idei, proiecte și programe. Este extrem de dificil să se procedeze la o ierarhizare a evenimentelor pentru a se vedea care dintre ele au avut un rol hotărâtor, fără a introduce elemente de subiectivism. Așa se explică de ce până la ora actuală nu există monografii dedicate unor evenimente majore din istoria recentă a științei, tehnicii și artei românești.

Acest demers prilejuit de aniversarea a 40 de ani de informatică economică, vine să arate într-o formă concisă care au fost momentele pe care le-au traversat specialiștii dintr-un domeniu important al vieții științifice românești de-a lungul unor perioade marcate de schimbări de ordin calitativ, în special.

Perioada de început corespunde anului în care a pornit prima promoție a specializării de informatică economică, direct cu examen de admitere care a selectat o serie de tineri pentru a porni pe un drum nou, acela al instruirii în domeniul mecanizării și automatizării calculului economic.

Căutările au fost multiple. Mai întâi, profesorii, dintre cei mai renumiți în cibernetică, automatică, electronică, matematică, economie, au fost antrenați în munca de instruire a tinerilor studenți de la secția de “mecanizare”, cotați încă de atunci ca fiind cei mai buni, prin probele de matematică și proba de fizică de la concursul de admitere.

Odată cu transformările profunde care au avut loc în 1967-1968 în A.S.E., s-a redefinit specializarea de informatică economică, într-un context nou, profund orientat spre cerințele economiei românești, aflată atunci în schimbări de ordin calitativ la nivel structural și managerial.

Planurile de învățământ, nivelul de exigență de la admitere, fondul de timp pentru cursuri și seminarii, orientarea spre cele mai noi cunoștințe de sisteme de operare, de limbaje de programare și de matematici aplicate în economie, au pus în mișcare un angrenaj complex dublat de constituirea unui centru de calcul și dotarea cu tehnică de calcul de ultimă oră. Pentru prima dată în România se crează premisele funcționării triadei învățământ-cercetare-producție, azi de mare actualitate în toate țările avansate. S-a ajuns ca absolvenții secției de informatică economică, bun cunoscători ai tehnicilor și metodelor de analiză-proiectare-realizare-testare și implementare a sistemelor informatice, să fie căutați și încadrați ca analiști și programatori în centrele de calcul teritoriale sau în mari întreprinderi. Rezultatele lor, deschiderea spre asimilarea de cunoștințe economice, implicarea efectivă în actul decizional, sunt numai câteva din elementele care au contribuit hotărâtor la creșterea prestigiului secției de informatică economică din Facultatea de Calcul Economic și Cibernetică Economică.

P *eriada 1971 – 1978*

Schimbările în conducerea Facultății de Cibernetică au însemnat un început al unei lupte

surde cu forțe ostile atât din interiorul facultății, cât mai ales, cu forțe retrograde din exteriorul ei.

Tinerii atrași în învățământul de informatică economică s-au remarcat de la început ca o forță puternică, având capacitatea de a asimila cele mai noi cunoștințe din domeniu, de a publica și de a derula stagii doctorale de succes. Atragerea unor valoroși specialiști din producție, a unor cercetători cu excelențe rezultate teoretice și practice a constituit premisa accelerării creșterii calității proceselor de instruire în domeniul informaticii economice.

Colectivul de informatică economică din cadrul catedrei de cibernetică economică era deja o voce importantă atunci când se puneau problema constituirii planurilor de învățământ, a statelor de funcțiuni, a realizării interfeței cu celelalte facultăți sau în derularea activităților de cercetare științifică studențească.

S-a realizat o simbioză puternică între laboratoarele catedrei de cibernetică economică și tinerii asistenți și lectori universitari din colectivul de informatică economică. Lucrul în echipe mixte de cercetare, elaborarea de software pentru mari întreprinderi, publicarea de articole în revista *Studii și Cercetări de Calcul Economic și Cibernetică Economică*, au fost numai câteva dintre elementele care au făcut diferența dintre învățământul de informatică economică și alte specializări din A.S.E.

Existența unei biblioteci la etajul șapte în care se aflau cele mai noi cărți de informatică, existența bibliotecii tehnice a IBM de la etajul întâi din clădirea Centrului de Calcul, au permis tinerelor cadre didactice și studenților să cunoască tendințele adevărate ale mersului înainte din informatica de pe plan mondial.

Studenții din anii terminali au avut posibilitatea de a lucra pe lângă programatori și pe lângă ingineri de sistem recunoscuși, reușind în acest fel să facă o bună legătură între cunoștințele primite în sala de curs și practica pe programare din întreprinderi. Se derulau procese pe o traiectorie naturală, ascendentă, punând accent pe latura calitativă. Viața economico-socială a verificat de fiecare dată această direcție.

Lucrurile bune nu rămân neobservate și mai ales, nu rămân nesancționate...

Perioada 1979 – 1989

După o plenară a CC a PCR care a măturat aleatoriu o serie de realizări importante, informatica economică a dispărut în neant. Totul s-a produs din interior, pentru că mulți care nu au înțeles atunci, au rămas și azi aceiași dușmani nedeclarați, dar uniți împotriva mersului istoriei, pentru că informatica înseamnă progres, înseamnă nou, iar istoria le cumulează pe amândouă.

A rezultat un hibrid, planificarea umflându-se până peste orice limită, ceea ce după Revoluția din Decembrie '89 s-a dovedit a fi gol și fără conținut.

Noua facultate rezultată, de planificare și cibernetică cu o durată de 4 ani a concentrat planuri de instruire cu complexitate foarte mărită, eterogene și mai ales, dezvoltate după criterii care nu aveau nimic comun cu mersul economiei, cu cerințele progresului, fiind exclusiv ghidate pe criterii ideologice. Devenise o realitate vie cerința unui corifeu al dogmatismului ieftin și de moment scoaterea limbajelor de programare din planurile de învățământ, pe motiv ca nu are ce căuta predarea de instrucțiuni în învățământul universitar. Respectivul confunda instrucțiunile limbajelor de programare cu instrucțiunile de aplicare a legilor și a hotărârilor de guvern. Alte persoane, cu apetență incalificabilă spre a justifica din punct de vedere teoretic a tot ceea ce se emana din documentele de partid ale acelor vremuri, spuneau peste tot că pot preda limbaje și pot instrui pe studenți în a utiliza un computer, confundând computerul cu mașina de tocat carne pe care o aveau domniile lor în bucătărie, pe care în lipsa cărnii o foloseau pentru a-și verifica ideile în ale dezvoltării societății multilateral-dezvoltate, până la dilatare.

Au apărut și represaliile prin exces de zel ale unor politrucii, dintre cadrele didactice cu aplicare spre ziarele oficiale, pentru care „economics” era o erezie, pentru care acum se lovesc cu cărămida în piept. Chiar și în aceste vremuri de restriște pentru informatică, au apărut cursuri valoroase, elaborate de tineri specialiști care au înțeles că informatica înseamnă lucru pe un calculator IBM 370 sau FELIX C-256, scriind programe și lucrând la contracte pentru firme de stat. Punerile la zid pentru procente de promovare sub nivelul angajamentelor au fost răsplătite cu aprecieri ale colegilor care știau că rabatul de la calitate nu poate fi sub un nivel limită și pe care un grup de patru tineri lectori universitari au înțeles să și-l asume cu demnitate. În rest, au fost cedări din dorința atingerii unor obiective meschine, satisfacerea unor orgolii și mai ale un management jalnic, în care criteriile valorice se pierduseră în neant, parca pentru totdeauna. Venea un congres ca să confirme că în următorii cinci ani nu va exista vreo promovare pe un post de conferențiar sau profesor universitar. Cu toate acestea, la schimbările majore ale tehnicilor de programare au existat în programele analitice, de asemenea, schimbări majore. Fortran conversațional, programare structurată, tehnica SADT, metoda programatorului șef, sunt numai câteva din exemplele alinierii la cerințele de înnoire.

Perioda 1990 – 1999

După Revoluția din Decembrie, toate energiile au fost descătuse. S-a pornit pe un drum nou. Contradicțiile acumulate de-a lungul a multor decenii au ieșit la suprafață. Așa s-a ajuns la ruptura dintre cei de la disciplinele de informatică și ceilalți. S-a constituit Catedra de Informatică Economică.

S-au construit planurile de învățământ pentru secția de Informatică Economică folosind experiența celor mai bune universități ale lumii. Au avut loc promovări. Au fost selectate noi cadre didactice pe baza unor criterii foarte riguroase. S-a creat specializarea de doctorat Informatica Economică.

Fluxurile înnoitoare au pătruns până în cele mai mici detalii conducând la acel salt calitativ care generează rezultate dintre cele mai bune. Absolvenții selectați cu două examene de matematică și un examen de fizică au permis aprofundarea unor domenii și mai ales ridicarea ștachetei exigenței la niveluri deosebite, care în final au condus la formarea unor specialiști de înaltă clasă, pe care piața forței de muncă l-a recunoscut și asimilat imediat.

În țară au apărut secții de Informatică Economică, ale căror rezultate s-au dovedit a fi extraordinare. Colaborarea dintre catedrele de specialitate din toate centrele universitare au generat un stil de lucru și rezultate dintre cele mai bune din punctual de vedere a conținutului și a nivelului de pregătire a studenților. Schimburile de opinii, colaborarea la contracte de cercetare, publicarea de articole în comun, participarea la manifestări științifice de prestigiu, sunt numai câteva din modurile practice de a crea și de a consolida școala de informatică economică românească.

S-au aniversat 35 de ani de informatică economică, prilej de a aduce omagiul nostru tuturor celor care au contribuit la dezvoltarea acestui domeniu și în același timp, de a arăta marile erori pe care le-au făcut unii dintre cei puși să conducă destinele noastre sau ale învățământului. Nu am dorit să se repete erorile de atunci, pentru că reconstruirea este un proces infinit mai costisitor decât dezvoltarea a ceea ce există bun la un moment dat.

S-a publicat primul număr al revistei INFORMATICA ECONOMICĂ, urmată ritmic de alte și alte numere. A avut loc prima Conferință de Informatică Economică, ajunsă în anul 2005 la a 7-a ediție.

S-au petrecut multe lucruri importante, dar dintre toate cel mai important rămâne grupul de oameni care lucrează în acest domeniu, cu dăruire, care organizează zi de zi munca la catedră, la

calculator și care nu preocupesc nici un efort pentru a aduce în fața studenților cele mai noi realizări din domeniul atât de dinamic al informaticii. Nu sunt multe discipline care să-și modifice conținutul așa cum se întâmplă în cazul disciplinelor de informatică. Istoria limbajelor de programare este o istorie recentă. Limbajul FORTRAN era limbajul anilor '70. Limbajul PASCAL era limbajul anilor '80. Limbajul C++ corespunde anilor '90, iar acum lucrul în limbajul JAVA este necesar. Fără această putere de înnoire domeniul informaticii ar fi un domeniu pierdut, iar universitățile ar produce absolvenți care să nu aibă loc pe piața muncii. Faptul că tinerii informaticieni sunt atât de căutați pe piața muncii se datorează cunoștințelor pe care le primesc pe băncile facultăților, apropiării care există între ceea ce ei învață și cerințele producției.

Perioada care începe din 2000 și până în prezent

Anul 2000 a însemnat un nou avânt pentru învățământul de informatică economică. Schimbările majore la nivelul managementului au dat un impuls deosebit cercetării științifice. Noile orientări au reușit să modifice din temelii abordările la nivelul disciplinelor, la nivelul întregului ansamblu al activității didactice.

Trecerea la un învățământ aliniat documentelor de la Bologna și-a găsit soluționarea într-un mod fericit pentru specializarea de informatică economică. Cerințele tot mai mari de specialiști în utilizarea computerelor, planurile de învățământ tot mai atractive, care includ resurse Internet, soluții Oracle, SAP și orientările spre ERP din mai multe direcții, aduc un plus de interes din partea studenților și mai ales din partea beneficiarilor, interesați pe zi ce trece tot mai mult să preia absolvenți ai acestei secții.

Existența cursurilor de master de mare succes, pentru managementul informatizat al proiectelor și pentru afaceri electronice la care se vor adăuga și altele noi, vor crea un nou context pentru derularea celui de al doilea ciclu, în cadrul formulei 3+2+3 care a fost adoptată pentru dezvoltarea învățământului superior economic.

La ceas aniversar este deosebit de important să fie trecut în revistă trecutul zburciuit, dar să fie oferite soluții pentru viitor, pe care toți îl dorim cât mai bun, pentru a nu mai uzita stereotipul viitorului luminos al unei limbi de lemn sancționabile.

Ne amintim de marii profesori, de făuritorii de școală, de cei care au clădit cu mintea lor un proiect viabil, pe care realitatea economico-socială din țara noastră l-a validat. Faptul că mulți dintre absolvenții secției de informatică economică lucrează în mari companii de software din Franța, Anglia, Statele Unite, Germania, Belgia și Italia, fiind foarte bine apreciați, faptul că mulți alți absolvenți își zic informaticieni, deși au absolvit alte secții, arată că informatica economică este o marcă de succes. Își mai așteaptă consacrarea într-un singur loc; specializarea de doctorat distinctă – **INFORMATICA ECONOMICĂ**.

Trebuie insistat pentru că este o cauză dreaptă. Un domeniu cu un centru de excelență ECOINFOSOC, cu un puternic nucleu de cercetare, cu un seminar științific în care sunt prezentate lucrări valoroase, cu o revistă de strictă specialitate, cu catedre surori în multe dintre centrele universitare, cu o serie la Editura Economică dedicată societății informaționale, are dreptul să solicite să fie o voce distinctă într-un spectacol important al comunității științifice din țara noastră.

Fie ca la trecutul mare al informaticii economice, la prezentul remarcabil pe care aceasta îl traversează acum, să vină un viitor tot atât de mare, cu împliniri pe măsura vremurilor care vor fi.